

Det sker en uppenbar betydelseförskjutning i begreppet "samtidskonst" när man passerar gränsen till Finland. Där tillämpas fortfarande samma definition som exempelvis konstnären och konstgurun Joseph Beuys gav uttryck för, nämligen att de som föds, lever och verkar under vårt eget levnadslopp tillhör samtiden. Det är, kan man tycka, en självklarhet, men i svenskt konstliv är begreppet mer än grumlat med inslag av värderingar både ålders, motiv - som teknikmässiga. Det som borde vara en mångfald har i vårt strängt konformistiska land reducerats till dess motsats.

Det är då befriande att få se Lapplands konstnärsförenings stora utställning, som fyller hela nedre planet på Konstens Hus. Utställningen har marknadsförts under rubriken "Samtidskonst från norra Finland". Här har Markku Heikkilä och Helena Junttila som varit utställningskommisariier tagit ett brett grepp över den nordfinska konsten. Den mångskiftande presentationen går från traditionellt måleri till foto, ljud och videoinstallationer. På vernissagedagen visades dessutom en performance av Ilona Kivijärvi. Hon låg på golvet invid sitt ullskelett "Hugo" och hävdade att hon hade en idé..! Hugo, å andra sidan var en idé i hela sin uppenbarelse. Ett fem meters skelett sammansatt av ihopkokat ylle. Århundraden av förringad kvinnomöda som bygger stommen till en rese. Någoting att tänka på. Många av de deltagande konstnärerna är bekanta för luleåpubliken som mött dem tidigare i andra sammanhang. Redan 1987 såg vi verk av Teuvo Tuomivaara, Kari Tuisku, Seppo Öfverström och Pekka Hermanni Kyrö på den första Nordkalottsalongen ute på Arcus. Då väckte Kyrös erotiskt utmanande damer stor uppmärksamhet. I denna utställning är han representerad med en till synes så domesticerad hund att det räcker med att den är kopplad enbart till sin skugga. Fotografen Jaakko Heikkilä har vi sett tidigare i en minnesvärd separatutställning på Konstens Hus. Nu är han representerad med en bild, Brighton Beach, USA 2003, där vidvinkelperspektivet tecknar jordens rundning och den tunna hinna av biosfär som hyser livet representeras av en ensam människa och ett gäng skriande trutar. Helena Junttila, Sointu Viinikka och Kaija Kiuru har vi också sett i andra sammanhang. Den sistnämnda har bland annat deltagit i en del symposier här i Luleå. I denna utställning är hon representerad med en installation gjord av tallrötter "Inner space", som på något sätt gestaltar det underjordiska nätverksbygge som håller upp och när upp både Libanons Cedrar, furorna på Saarijärvis moar som sociala hierarkier och bastuakademier. Samma förhållande till nordliga naturmaterial ser vi hos Tom Engblom som i sitt verk "Snävt kohalsband" skapat en installation laddad med naturlyriska associationer. Det är en slags konstruerad triptyk där var och en av delarna mycket väl kan fungera utan de andra. Framförallt fascinerar den elliptiska träformen i vars mitt en vattenyta projiceras. Det är som att möta en öppning mot en annan värld. Tom Engblom såg vi sist i en separatutställning på galleri Pictor i Sunderbyn 1997. Jouko Alapartanen visades på Norrbottens museum tidigt i höstas, här återkommer han med en i många bemärkelser imponerande blyertsteckning/mixed media betitlad "Kommunen och vi". Pirjo Nykänens vackra oljor "Himlar och sår av jorden" går mer i traditionell riktning men visar ändå att måleri fortfarande angår oss. Samuli Kontio hävdar detsamma med "Hannu håller tavlan vid Kemi älv". Några fler namn att notera är bland andra Tuula Turkki med sina dörrmattor "Citizen", Timo Jokela med sina foto/objekt arrangemang och Eemil Karila med sina tekniskt fulländade oljemålningar. Det finns en viss korrelation till Jeff Koons collagemåleri i Karilas verk men det förringar inte genomförandet. Det är en uppfriskande och omväxlande utställning som Lapplands konstförening visar upp och ett vittnesbörd om att samtiden inte låter sig förenklas. Den är så här brokig på gott och ont. Vad framtiden tar till sig av från vår tid är inte vår sak att avgöra. Låt oss därför i fortsättningen använda samtidsbegreppet utan stratifieringar!

Bertil Sundstedt